

Ouders zetten hun dochters af bij instituut Nieuwen Bosch in Gent. In de 17de eeuwse cisterciënzerinnenabdij is al tweehonderd jaar een internaat gevestigd.

Vlaamse kostscholen golden lang als strafkampen. Vanaf de jaren zeventig liepen ze in hoog tempo leeg. Maar sinds 2002 wint 'op internaat gaan' weer aan populariteit. Wat heeft het tij doen keren?

TERUGKEER VAN HET INTERNAAT

TEKST: ROBBERT VERMUE

FOTOGRAFIE: CYNTHIA BOLL

Een maandag in oktober, kwart voor acht 's ochtends. Een grote auto draait de oprijlaan van instituut Nieuwen Bosch in hartje Gent op. Een meisje stapt uit en haalt drie koffers uit de bagageruimte. Ze werpt mama nog gauw een afscheidskusje toe: "Love you!"

Even verderop rollen in stemmig grijs geklede meisjes hun koffers door de statige abdijgangen tot bij een lange trap, de opgang naar het internaat. Een kakofonie van Nederlands en Frans, gehijg. Eenmaal boven wacht directrice Viviane Engels. Beleefde groeten worden uitgewisseld. "Vorig jaar waren ze kalmer," zegt Engels. "Ik heb graag dat het rustig is."

Nieuwen Bosch, dat deze maand het tweehonderdjarig bestaan viert, is Gents oudste katholieke meisjesinstituut. In 2002 vertrokken de laatste van de Zusters van Onze Lieve Vrouw, een kloostergemeenschap uit Namen die in 1810 in de abdij een armenschool stichtte. Ook kwam er een internaat waarin de kinderen van de Franstalige Gentse bourgeoisie deftige omgangsvormen werden bijgebracht. Lang gold dat ouders een vrij beroep moesten uitoefenen, wilde hun kroost er worden toegelaten. "Zelfs de kinderen van de apotheker – die eigenlijk beschouwd werd als een gewone winkelier – kregen geen toegang tot dit elitair wereldje," schrijft oud-intern Lieve De Vos in 1985 in een jubileumboek. De school van *Nouveau-Bois* stond bekend als zeer streng.

Eind jaren zestig telde Vlaanderen ruwweg vijftigduizend internen in ruim vierhonderd

instellingen. Daarna belandde het systeem in een vrije val. "Kostscholen golden als donker en conservatief," zegt Jan Willems, directeur internaten van de katholieke onderwijskoepel VSKO. "Je had de geest van '68 die bepaalde: opvoeden doe je zelf." In de kloostergemeenschappen kwam vernieuwing maar langzaam op gang, mede omdat de financiën van de zusters, broeders en paters, die letterlijk pro deo werkten, uitgeput raakten. Tot medio jaren negentig sloten jaarlijks gemiddeld acht internaten hun deuren. Op Nieuwen Bosch was het aantal internen toen gezakt tot 64.

Op haar kamer in het internaat bereidt zesdejaars humaniora Manon Vanherpe (17), rechts, de lessen van de volgende dag voor met klasgenoot Stéphanie Martens (17). Jongere internen mogen doorgaans niet bij elkaar op de kamer komen.

Anno 2010 telt het internaat weer 115 meisjes, van wie twaalf basisschool en 103 ASO (vwo) volgen. Hoewel in 1963 het Frans officieel werd afgeschaft, is het leeuwendeel nog altijd afkomstig uit gegoede milieus, vooral middenstand uit Oost- en West-Vlaanderen. Een kwart komt uit Wallonië: Franstaligen willen dat hun kinderen Nederlands leren opdat ze later meer kans hebben op de arbeidsmarkt. Ook nu nog geldt Nieuwen Bosch als streng en gedisciplineerd, van het verplichte grijze uniform – rokjes niet korter dan tot 'één hand boven de knie' – tot studie- en bed-

tijden die op vijf minuten precies zijn vastgesteld.

Toch is er veel veranderd. De chambrettes met hun karakteristieke gordijntjes zijn vervangen door aparte kamers. Een ploeg van zes lekenopvoedsters onder leiding van Viviane Engels heeft vanaf 1996 de tucht en religieuze discipline van hun scherpe kanten ontdaan. Binnen vijf jaar zat het internaat weer vol. "De ouderwetse aanpak schrikte af," zegt Engels. "Vroeger stond men hier op de trap voor het gebed, nu hebben we soms nog een bezinningsmoment." Wel houdt Engels vast aan waarden als eerbied en naastenliefde. Zo

Cynthia Boll is freelance fotograaf. Dit is haar eerste reportage voor de Geographic.

TIJDEN VAN TUCHT *Micheline Dick, hoofd van de middelbare school van Nieuwen Bosch, streept de namen af van de internen voor zij in de refter (eetzaal) gaan lunchen. Leerlingen typeren haar als zeer streng, maar de directrice, zelf oud-leerlinge, memoreert de jaren zestig: "Toen was het: je doet wat ik zeg en je zwijgt. Nu zijn de jongeren veel mondiger." Voor leerlingen van de basisschool, hier op de speelplaats (rechtsonder), zijn uniform- en andere regels nog altijd zeer strikt. Omdat roken streng verboden is op het terrein van Nieuwen Bosch, steken de ouderejaars internen in de paar uur per week die ze naar buiten mogen, graag een sigaret op (rechts).*

heeft het internaat een Plan-kindje uit Ecuador geadopteerd. “We vragen van de meisjes soms een kleine bijdrage. Zij hebben zo veel luxe...”

Nieuwen Bosch heeft een wachtlijst en is daarmee geen uitzondering: in heel Vlaanderen gaan weer meer kinderen op internaat. In 2009 waren er 11.129 internen van 4 tot 18 jaar, ruim 10 procent meer dan in 2002, het jaar waarin de dalende trend werd gekeerd. Er worden zelfs nieuwe internaten geopend. Vandaag zit 1,1 procent van de Vlaamse kinderen vanaf 4 jaar op een internaat voor gewoon onderwijs.

Behalve dat internaten eigentijdser zijn geworden, lijken ze door meer overheidssubsidie ook beter betaalbaar: een kind kost de ouders maandelijks zo'n 230 euro voor vier nachten per week. Anja Dingenen van het VSKO noemt nog andere oorzaken van de nieuwe populariteit: het stijgende aantal tweeverdieners en gebroken gezinnen, en de toegenomen aandacht voor opvoeding in Vlaanderen. “Steeds meer ouders zeggen: we kunnen het kind onvoldoende aandacht geven. Onze internaten bieden de kinderen een goede studieomgeving, duidelijkheid en warmte.”

Emeritus hoogleraar sociologie Jan Lauwers vindt een internaat ‘niet altijd ideaal, maar soms de beste oplossing’ voor een kind, bijvoorbeeld als de ouders veel weg van huis zijn. Anders wordt het als jongeren die thuis problemen hebben in een internaat worden geplaatst door een Comité voor Bijzondere Jeugdzorg of een jeugdrechtbank – nu 3 procent van de internen. Het VSKO acht zijn internaten voor langdurige opvang van ‘probleemkinderen’ onvoldoende toegerust. Die opvang kan bovendien ten koste gaan van de aandacht voor andere internen, aldus Lauwers. “Internaten zijn in de eerste plaats onderwijsinstituten. En een studierend kind heeft baat bij een homogene omgeving.”

OP NIEUWEN BOSCH blijken veel meisjes juist zelf voor het internaat te hebben gekozen, ook al omdat moeder, broer of zus hun is voorgegaan. Mensen hebben nog steeds een ouderwets beeld van kostscholen, zegt zesdejaars Louise Thevelin (17), wier drie jaar jongere zusje Clémence ook op Nieuwen Bosch zit. “Dan zeggen ze: uw

ouders hebben zeker problemen, want ze hebben u op internaat gestopt.” In haar hoge kamer met fraai uitzicht op de tuin met oprijlaan – tot 2002 bewoond door een zuster – toont ze trots een foto van haar paard. Elk weekend gaat ze naar huis bij Waregem, twintig minuten met de trein. Naar Nieuwen Bosch gaat ze graag. “Het is hier klein en gezellig. We hebben allemaal dezelfde vrienden, ook buiten het internaat.”

“Vroeger was internaat een straf, voor mijn kinderen is het een beloning,” zegt Adel Van Goethem, die zelf op kostschool zat en zojuist haar dochters Noémie (17) en Gaëtane (15) heeft afgezet. Met haar man drijft ze een drankgroothandel, maar tijdgebrek was niet doorslaggevend om haar dochters naar Gent te sturen. “Ze mogen elke dag terugkomen naar huis, maar dat willen ze niet meer.” Ze looft Nieuwen Bosch om de strakke organisatie, ‘huiselijke’ sfeer en omgangsvormen. “Het is een speciaal publiek, hè. De band die ze hier opbouwen kan niet meer kapot.”

Het internaat mag dan huiselijk zijn en de katholieke zweep opgeborgen, de vrijheden zijn beperkt. De kinderen mogen het twee hectare grote terrein niet af, tenzij ze toestemming hebben om naar de bibliotheek of sportschool te gaan. “Ze doen steekproeven om te kijken of we echt sporten,” vertelt Louise, die net een uur zumba (Latijnse dans-fitness) achter de rug heeft. “Zo niet, dan mag je niet meer naar buiten.” Andere sancties zijn strafstudie of, in ernstige gevallen, nablijven tussen vier en zes op vrijdagmiddag. Behalve de zesdejaars mogen de internen hun gsm slechts een paar uur per dag bij zich houden, 's avonds wordt hij opgehaald door een opvoedster en opgeborgen in een hoesje met de naam van de intern erop. Op de computers mag alleen schoolwerk worden gedaan, chatten op sociale netwerksites is uit den boze. Tv-kijken is beperkt tot een halfuur per dag – gewoonlijk het VRT-journaal – in de centrale *living*.

Vanzelfsprekend worden de grenzen afgetast. Zo houden veel meisjes er twee, drie gsm's op na. “Het is een sport hè, zij verstoppen het ding, wij nemen het af,” lacht Engels. Dan ernstig: “Waar het om gaat: ze zijn zo snel afgeleid, het hier en nu staat in onze maatschappij voorop. Wij wil-

Na school wachten vierde- en derdejaars internen tot een van de opvoeders de deur naar de gang met hun slaapkamers openmaakt. Ze hebben dan eerst een ‘vieruurtje’ (halfuur ontspanning). Van 16.30 tot 18.00 uur studeren ze verplicht op de kamer.

len ze laten delen, samen dingen laten doen.” De vijfde- en zesdeklassers krijgen van Engels meer vrijheid. Zo mogen ze een laptop op de kamer houden. “De meisjes leven in een beschermende wereld met veel structuur. Als ze gaan studeren, moeten ze daar toch uit.”

“GOOD GIRLS GO BAAAAÁÁÁD!” zingt Jolien Millecamps (17). Het is woensdagmiddag, de vijfde- en zesdejaars zijn vrij van school en mogen van twee tot vijf de stad in. Terwijl Noémie haar vriendje bezoekt, gaat Louise schoenen ruilen voor haar zusje, dat nog niet ‘buiten’ mag. Anderen steken een sigaret op – op het abdijterrein taboe. Daarna gaan ze met zijn allen naar Het Paard, een café waar de Nieuwen Boschers dikwijls afspreken met elkaar en leerlingen van andere scholen. Vandaag viert een (extern) klasgenootje een verjaardagsfeestje. Op tafel verschijnt een meter bier.

Veel gedronken wordt er niet – over een uur moeten de meisjes terug. 's Avonds wacht de studie.

Eenmaal weer binnen staat een groepje vijfdejaars te smoezen. “Meneer, kom eens,” zegt er een. “We hebben een choquerend verhaal, het is...” Ze is nog niet uitgesproken, of Viviane Engels komt uit haar kamer gestoven. “Allez! Naar uw kamer!” Gedwee lopen de meisjes de trap op. “Ze beginnen te verzinnen, hè.” In deze gemeenschap waar veel wordt gezegd, maar evenveel wordt gezwegen, krijgt een klein geheim al vlug grote proporties. En de directrice houdt graag alles in de hand.

“Eigenlijk,” zegt ze even later met een knipoog, “zou u moeten luisteren naar het verhaal. En mij dan alles komen vertellen.” □

➤ **Online** “Liever geen internaat. Ouders moeten kinderen zélf opvoeden.” Reageer op deze stelling op onze website nationalgeographic.nl.